

Uitspraak klachtencommissie Wvggz

Uitspraak van de Klachtencommissie van Vincent van Gogh te Venray zoals bedoeld in hoofdstuk 10.6 van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (verder Wvggz)

*Betreft klacht van de heer XXXXXXXX, klachtnummer 2020/052

*Betreft klacht van de heer XXXXXXXX, klachtnummer 2020/053

Datum binnenkomst klachten: 28 juli 2020

Datum uitspraak beide klachten: 13 augustus 2020

De klachtencommissie van Vincent van Gogh te Venray, heeft zich beraden over de klachten van de heer XXXXXXXX, geboren op XXXXXX, aan wie ten tijde van het indienen van de klachten op grond van een voortgezette crisismaatregel zorg werd verleend door het Vincent van Gogh, verder aan te duiden als klager. Klager is inmiddels met ontslag maar verbleef ten tijde van de bestreden beslissingen in de locatie XXXXX, afdeling XXXXXXXXXX.

1. Verloop van de procedure

Op 28 juli 2020 ontving de klachtencommissie van klager de klachtformulieren in beide klachten. De klachten zijn gedateerd op 27 juli 2020.

Kort samengevat klaagt klager in de eerste klacht over de beslissing om hem in het kader van de verplichte zorg tegen zijn wil te behandelen met medicatie.

De klacht betreft een klachtmogelijkheid zoals opgenomen in artikel 10.3 Wvggz.

Die klacht is door de klachtencommissie geregistreerd onder klachtnummer 2020/053.

Kort samengevat klaagt klager in de tweede klacht over een gedwongen onderzoek aan kleding en lichaam (urinecontrole).

De klachtencommissie heeft deze klacht geregistreerd onder klachtnummer 2020/052.

Deze klacht betreft eveneens een klachtmogelijkheid zoals opgenomen in art.10.3 Wvggz.

De bestreden beslissingen zijn genomen op 24 juli 2020.

In de klachtformulieren in beide klachten geeft klager aan aanspraak te maken op schadevergoeding voor de volgens hem foutieve beslissingen om jegens klager over te gaan tot gedwongen medicatie en gedwongen urinecontroles.

Klager heeft de klachtencommissie toestemming verleend om, indien nodig, zijn (medisch en verpleegkundig) dossier in te zien.

Klager werd in de onderhavige klachtenprocedures bijgestaan door mevrouw XXXXXX, patiënten-vertrouwenspersoon, verder te noemen PVP.

De klachten zijn gericht tegen de heer XXXXXXXXXXXXXXXX en mevrouw XXXXXXXX, psychiaters, en verder te noemen verweerders.

Door verweerders is op 30 juli 2020 een verweerschrift met bijlagen ingediend, dat ook op die dag door de klachtencommissie is ontvangen.

Uitspraak klachtencommissie Wvggz

In het klachtformulier heeft klager verzocht om voor wat betreft gedwongen medicatie en de urinecontroles schorsende werking toe te kennen aan de klachtbehandeling. Omdat klager al werd ontslagen uit de kliniek zijn die verzoeken niet meer behandeld vanwege het ontbreken van een belang daartoe.

Klager, de PVP en verweerders hebben vervolgens ingestemd met een schriftelijke afhandeling van de klachten door de voorzitter van de klachtencommissie.

Met het oog op die schriftelijke afhandeling van de klachten heeft de PVP op 6 augustus 2020 nog een schriftelijke toelichting op de klachten aan de klachtencommissie doen toekomen (op die dag door de klachtencommissie ontvangen).

Klager heeft in beide klachtformulieren verzocht om hem een schadevergoeding toe te kennen.

Het definitieve en schriftelijke oordeel van de Klachtencommissie ten aanzien van beide klachten is tenslotte door de klachtencommissie vastgesteld op 13 augustus 2020.

Dezelfde dag is een exemplaar van dat oordeel aan klager, de PVP, verweerder, de Directie en aan de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd toegezonden.

2. Standpunten klager en verweerders

Klacht 2020/052 en klacht 2020/053

Kort samengevat en voor zover voor de beoordeling van deze klachten van belang, stelt klager, en de PVP namens klager, het navolgende.

Klager is het niet eens met de beslissing verplichte zorg aan hem te verlenen door aan hem medicatie te verstrekken. Klager neemt in overleg Risperdal. Andere medicatie heeft klager niet nodig. De andere medicatie maakt dat hij zich na inname geestelijk en lichamelijk uit elkaar getrokken voelt: de bijwerkingen zijn voor klager ondraaglijk.

Klager is van mening dat er geen sprake was van een psychotische ontregeling. De reden om klager in de kliniek op te nemen lag in een geagiteerde stemming van klager naar aanleiding van een discussie op straat. Klager erkent wel dat er sprake is van een PTSS. Klager heeft de communicatie rondom de beslissingen van 24 juli 2020 als vervelend ervaren: er wordt steeds weer de discussie met hem opgezocht: klager wil juist graag meewerken aan een behandeling en verplichte zorg is daarom niet nodig. Klager is ook verbaasd over de motivering van de toe te passen verplichte zorg (stabilisatie om een uitzichtloze opname te voorkomen) omdat op het moment van de besluitvorming al bekend was dat klager een week later met ontslag zou gaan.

Het onderzoek aan kleding en lichaam wordt gemotiveerd met het voorkomen van het gebruik van middelen en het binnen de kliniek brengen van verboden spullen: ook dat verbaast klager, omdat hij de kliniek niet eens mocht verlaten (beperkingen van zijn bewegingsvrijheid).

Klager begrijpt de beslissingen inhoudelijk niet omdat klager steeds vrijwillig heeft meegewerkt aan zijn behandeling: er is ook feitelijk geen sprake geweest van uitvoering van die beslissingen. Op die gronden meent klager dat de beslissingen onnodig zijn genomen: vrijwilligheid is het uitgangspunt en de gedwongen verplichte zorg het ultimatum remedium als er niet op basis van vrijwilligheid kan worden behandeld. Bovendien hebben de beslissingen veel onrust bij klager veroorzaakt.

Dat de vormen van verplichte zorg door de rechtbank zijn benoemd betekent niet per definitie dat de zorgverantwoordelijke ze vervolgens ook moet uitvoeren: dat is afhankelijk van het actuele toestandsbeeld op de afdeling. De klachten zien ook niet op het feit dat er geen daadwerkelijke verplichte zorg is uitgevoerd, maar op de genomen beslissingen op zichzelf: worden er beslissingen genomen dat is dat geen drang (zoals verweerders betogen) maar per definitie dwang. Uit het dossier blijkt verder niet dat er met klager is gesproken over de beslissingen of dat het actuele toestandsbeeld

Uitspraak klachtencommissie Wvggz

door verweerders is beoordeeld. Ook is er niet onderzocht of klager wilsbekwaam is of er een acuut gevaar dreigt voor klager en/of anderen.

Klager heeft zelf verder aangegeven mee te zullen werken aan kamerverwijzingen waarmee het door verweerders beoogde doel op minder ingrijpende wijze kon worden bereikt. Onderzoek aan lichaam en kleding was onnodig omdat klager de afdeling niet mocht verlaten. Bovendien heeft klager kenbaar gemaakt mee te willen werken aan urinecontroles zodat een onderzoek aan kleding en lichaam onnodig was. Klager was dus bereid om mee te werken aan urinecontroles op vrijwillige basis. Dwang is daar niet voor nodig. Dat leidt enkel tot onnodige discussies op een niet normale toon.

Door verweerders wordt in het verweerschrift kort samengevat en voor zover voor de beoordeling van deze klachten van belang het navolgende gesteld.

Klager werd op 23 juli 2020 in het kader van een voortgezette crisismaatregel vanuit de XXXX te Venray overgeplaatst naar de afdeling XXXXXXXXXXXX te Venlo. Bij die overplaatsing werd aan klager het formulier beslissing tot het verlenen van verplichte zorg uitgereikt met daarop aangegeven de verplichte zorg die al was voorzien in de beschikking voortgezette crisismaatregel. Daarvan zijn enkel de opname in de kliniek en de beperking in de bewegingsvrijheid toegepast: de overige vormen van verplichte zorg waarin de beschikking en het formulier voorzien zijn feitelijk niet toegepast. Deze laatste vormen van verplichte zorg zijn voorzien van de opmerking "op indicatie". De medicatie risperidon in tabletvorm en vervolgens de paliperidon in depotvorm nam klager vrijwillig. Lorazepam werd eerder door klager wel genomen, maar sedert 23 juli 2020 geweigerd. Hierop is het verstrekken van lorazepam op "zo nodig" gezet. Lorazepam is dus niet gedwongen toegediend. Er is wel aangedrongen op het innemen van lorazepam vanwege agitatie en conflictueus gedrag op de afdeling, maar het is feitelijk nadien niet meer tegen de wil van klager toegediend. Met klager is normaal gecommuniceerd maar uit de rapportages blijkt dat klager zelf druk en geagiteerd was, en zelfs geschreeuwd heeft en met stoelen heeft gegooid. De verplichte zorg die is verleend betreft dus enkel de opname in een kliniek en de beperking van de bewegingsvrijheid in en rondom de kliniek, maar daar zien de klachten van klager niet op.

3. Beoordeling van de klachten

3.1. Algemene overwegingen ten aanzien van de klachten 2020/052 en 2020/053.

3.1.1. Klager heeft de klachten gebaseerd op art.10.3 Wvggz en is dus ontvankelijk in de klachten. ¹

3.1.2. De klachtencommissie is bevoegd om van deze klachten kennis te nemen.

3.1.3. Nu de klachten betrekking hebben op beslissingen die niet meer actueel zijn zal de klachtencommissie uitspraak doen binnen de 4 weken termijn.

3.1.4. De klachtencommissie komt dus aan een inhoudelijke beoordeling van de klachten toe.²

3.1.5. Algemene overwegingen.

Een belangrijk uitgangspunt voor de inhoudelijke beoordeling van klachten in het algemeen is het recht van de patiënt op bescherming van zijn lichamelijke en geestelijke integriteit en diens recht op privacy. Inbreuken daarop moeten een wettelijke basis hebben.

De Wvggz biedt een basis om die inbreuken te rechtvaardigen mits aan de in die wet gestelde voorwaarden wordt voldaan.

In feite zien de klachten van klager op de beslissing van 24 juli 2020 om, indien nodig, verplichte zorg

---

¹ Zie echter ook onder 3.2. specifieke overwegingen.

² Zie echter ook onder 3.2. specifieke overwegingen.

Uitspraak klachtencommissie Wvvgz

toe te passen in de vorm van dwangbehandeling met medicijnen en onderzoek aan kleding en lichaam (urinecontroles).

De klachtencommissie stelt vast dat er ten tijde van de bestreden beslissingen sprake was van een voortzetting crisismaatregel zoals bedoeld in art.7.7 Wvvgz. Verder stelt de klachtencommissie vast dat de voortzetting crisismaatregel voorziet in een behandeling met medicijnen en onderzoek aan kleding of lichaam zoals omschreven in art.3.2. onder 2 Wvvgz.

De verplichte zorg kan op grond van art.3.3. Wvvgz alleen worden verleend als een persoon als gevolg van een psychische stoornis risico's op ernstig benadeling van zijn eigen lichamelijke of geestelijke integriteit oproept of dat oproept voor anderen. (Causaal verband tussen de psychische stoornis en het aanzienlijke risico op ernstig nadeel voor de persoon zelf of voor een ander) en er geen mogelijkheden voor zorg op basis van vrijwilligheid bestaan, er geen minder bezwarende alternatieven zijn die voor die persoon ook het beoogde effect sorteren, de verplichte zorg gelet op het beoogde doel van de verplichte zorg evenredig is en het tenslotte redelijkerwijs is te verwachten dat de te verlenen verplichte zorg effectief is.

Bovendien moet er worden voldaan art.3.4.Wvvgz: de verplichte zorg kan alleen worden verleend om een crisissituatie af te wenden, om ernstig nadeel af te wenden, om de geestelijke gezondheid van de betrokkene te stabiliseren, om de geestelijke gezondheid van de betrokkene dusdanig te herstellen dat hij zijn autonomie zoveel mogelijk herwint of om de fysieke gezondheid van de betrokkene te stabiliseren of te herstellen in het geval dat door het gedrag van de betrokkene als gevolg van diens psychische stoornis kan leiden tot ernstig nadeel daarvoor.

Het voorgaande is met name van belang voor de beoordeling of de verplichte zorg in een kliniek noodzakelijk is en welke verplichte zorg er kan worden verleend binnen de kliniek.

Van belang voor de inhoudelijke beoordeling van de in de kliniek verleende verplichte zorg, en in casu dus met name de behandeling met medicijnen en het onderzoek aan kleding of lichaam, is naar het oordeel van de klachtencommissie art.8.9 Wvvgz. Dat artikel bepaalt het navolgende.

Artikel 8:9

1 De zorgverantwoordelijke neemt ter uitvoering van de crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg niet dan nadat hij:

- a. zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene,
- b. met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd, en
- c. voor zover hij geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer-directeur.

2 De zorgverantwoordelijke stelt een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg op grond van de crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging op schrift en voorziet de beslissing van een schriftelijke motivering.

3 De geneesheer-directeur geeft betrokkene, de vertegenwoordiger en de advocaat een afschrift van de beslissing en stelt hen schriftelijk in kennis van de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon en de familievertrouwenspersoon.

4 Indien verplichte zorg anders dan strekkende tot opname in een accommodatie, op grond van een crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of zorgmachtiging wordt toegepast, legt de zorgverantwoordelijke, onverminderd het bepaalde in artikel 1:5, na overleg met de vertegenwoordiger, schriftelijk vast in het dossier, bedoeld in artikel 8:4, met vermelding van de

Uitspraak klachtencommissie Wvggz

datum en het tijdstip, of:

a. betrokkene tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake in staat is, en

b. er een acuut levensgevaar dreigt voor betrokkene dan wel er een aanzienlijk risico is voor een ander op levensgevaar, ernstig lichamelijk letsel, ernstige psychische, materiële, immateriële of financiële schade, ernstige verwaarlozing of maatschappelijke teloorgang, of om ernstig in zijn ontwikkeling te worden geschaad, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar is.

5 De zorgaanbieder, geneesheer-directeur en zorgverantwoordelijke leggen geen beperkingen op in het contact van betrokkene met de vertegenwoordiger, de inspectie of de justitiële autoriteiten.

Het voorgaande wordt op grond van art.8.9 lid 1 onder a Wvggz inhoudelijk door de zorgverantwoordelijke onderzocht: minstens betekent dit dat de zorgverantwoordelijke de actuele gezondheidssituatie van de betrokkene beoordeelt en die aan de hiervoor omschreven uitgangspunten toetst.

Voorts dient de te verlenen verplichte zorg ook proportioneel te zijn (moet in verhouding staan tot het af te wenden gevaar), subsidiair te zijn (er moeten voor de betrokkene geen minder ingrijpende middelen bestaan die hetzelfde beoogde doel kunnen bereiken) en dient die zorg doelmatig te zijn (van de te verlenen verplichte zorg mag effect worden verwacht). Tevens moet de te verlenen verplichte zorg ook veilig kunnen worden verleend.

Tenslotte moet de zorgverantwoordelijke op grond van art.8.9 lid 3 Wvggz de betrokkene deugdelijk gemotiveerd in kennis stellen van welke verplichte zorg zal worden verleend en waarom die verplichte zorg wordt verleend en dient hij de betrokkene te wijzen op zijn verzet mogelijkheden.

3.2. Specifieke overwegingen ten aanzien van de klachten 2020/052 en 2020/053

Klager verbleef ten tijde van het indienen van de klacht binnen de kliniek in het kader van verplichte zorg op grond van een machtiging tot voortzetting van een crisismaatregel.

De te verlenen verplichte zorg voorziet blijkens de voortgezette crisismaatregel onder meer in een behandeling met medicijnen en onderzoek aan kleding of lichaam.

De schriftelijke mededeling van de zorgverantwoordelijke van 24 juli 2020 voorziet daar eveneens in.

De geneesheer-directeur is door de zorgverantwoordelijke daarvan schriftelijk in kennis gesteld en de geneesheer-directeur heeft klager schriftelijk laten weten daar mee in te stemmen.

Uit de in het kader van de klachtenprocedure uitgewisselde schriftelijke stukken en uit de decursus volgt dat weliswaar is voorzien in verplichte zorg in de vorm van, indien nodig, behandeling met medicijnen en onderzoek aan kleding of lichaam, maar dat deze vormen van verplichte zorg niet tegen de wil van klager zijn toegepast.

Blijkens art.10.3 Wvggz kan de betrokkene klagen over de nakoming van een verplichting of een beslissing op grond van de in art.10.3 Wvggz genoemde bepalingen. Daarbij gaat het niet zo zeer om de beslissing zelf, maar blijkens de wetsgeschiedenis en de literatuur (o.a. Keurentjes in de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg, SDU 2019), vooral om de uitvoering van de vormen van verplichte zorg.

De klachten van klager zien op vormen van verplichte zorg waarin wel is voorzien, maar die niet zijn toegepast/uitgevoerd. Bovendien volgt uit de stukken dat dit ook niet nodig was omdat klager aanvankelijk op vrijwillige basis de medicatie nam, en er na de weigering om verder lorazepam te slikken, geen gedwongen medicatie aan klager is verstrekt. Van gedwongen onderzoek aan kleding en lichaam was eveneens geen sprake.

Uitspraak klachtencommissie Wvggz

De klachtencommissie heeft zich afgevraagd of klager dan wel een belang heeft bij een inhoudelijke beoordeling van de klachten (met andere woorden is klager wel ontvankelijk in de klachten ex art.10.6 1 onder b Wvggz). Nu klager (en namens klager de PVP) uitgebreide inhoudelijke argumenten als onderbouwing voor diens klachten heeft aangevoerd zal de klachtencommissie derhalve toch een inhoudelijk oordeel vellen. Daarbij betreft de klachtencommissie tevens het feit dat de Wvggz relatief jong en nieuw is, en de rechtsontwikkeling en rechtspraktijk gebaat is bij een inhoudelijke beoordeling van de klachten. Tenslotte betreft de klachtencommissie daarbij tevens het nog uitdrukkelijk door de PVP namens klager ingenomen navolgende standpunt.

Indien al met de PVP zou moeten worden aangenomen dat alleen al de schriftelijke beslissing waarin de verplichte zorg is omschreven, klachtwaardig is, dan overweegt de klachtencommissie dienaangaande als volgt.

De beschikking voortzetting crisismaatregel voorziet in de vormen van verplichte zorg die in deze klachtenprocedure aan de orde zijn. De beslissing van de zorgverantwoordelijke eveneens en de geneesheer-directeur stemt er mee in. In de beslissing van de zorgverantwoordelijke is opgenomen dat de vormen van verplichte zorg die in deze klachtenprocedure aan de orde zijn, indien nodig, kunnen worden toegepast. Dat impliceert dat deze vormen van verplichte zorg pas worden uitgevoerd als dat op basis van een actuele inschatting noodzakelijk blijkt en er wordt voldaan aan de in de Wvggz gestelde inhoudelijke en procedurele voorwaarden. Dat betekent volgens de klachtencommissie dat er niks onrechtmatig is aan de hand is met de schriftelijke beslissing van 24 juli 2020.

Omdat de verplichte zorg waarover wordt geklaagd niet is uitgevoerd komt de klachtencommissie ook niet toe aan een bespreking van de door klager, of namens klager door de PVP, aangevoerde overige argumenten aangaande de te verlenen of verleende verplichte zorg.

Op grond van voorgaande overwegingen oordeelt de klachtencommissie klager dus wel ontvankelijk, maar zal wel de klachten ongegrond verklaren en zal de verzoeken tot schadevergoeding afwijzen.

4.De schadevergoeding

Nu de klachten door de klachtencommissie ongegrond zullen worden verklaard, zullen ook de verzoeken tot schadevergoeding worden afgewezen.

5. Uitspraak

*De klachtencommissie verklaart de klacht 2020/052 ongegrond.

*De klachtencommissie verklaart de klacht 2020/053 ongegrond.

*De klachtencommissie wijst de verzoeken tot schadevergoeding af.

Aldus gegeven te Venray,

op 13 augustus 2020,

mr. XXXXXXXXXX, voorzitter

De Klachtencommissie bestond uit:

* XXXXXXXXXX, jurist en voorzitter van de Klachtencommissie.

Uitspraak klachtencommissie Wvggz

Op grond van art. 10:7 Wvggz kan betrokkene, de vertegenwoordiger, de zorgaanbieder of een nabestaande van betrokkene onder de in art. 10:7 Wvggz genoemde voorwaarden tegen de uitspraak van de Klachtencommissie in beroep bij de rechter. Op grond van art. 10:9 Wvggz kan de rechter de beslissing waartegen de klacht is gericht, schorsen.